

GEEN WOORDEN MAAR DADEN

Een bijna activistische kop voor een versterker die zich eigenlijk niet in het huidige spectrum van aardse zorgen kan plaatsen: pure klasse A met een werktemperatuur die de 50 graden Celsius benadert, hoeft echt niet te rekenen op een groen label en een grote volumeknop komt misschien ook niet echt genderneutraal over. Aan de andere kant, we hebben het over een versterker pur-sang, geen overbodige knop, functie of fantastisch verhaal uit de koker van een creatieve marketeer; versterking en niets dan versterking... pure daden!

In dit geval pure daden uit de koker van Nelson Pass en dan kunnen we wat verwachten... Schrijven over Nelson Pass is bijna schrijven in superlatieven - volgens ondergetekende dan, want die heeft Pass in het Pantheon der Versterkerbouwers zitten. Heerlijke man met het uiterlijk van je favorieten natuurkundeleraar die je na jaren op een reünie van de middelbare school weer terugziet; nog altijd die aimabele man, nog altijd die rustige en warme uitstraling maar waar je toch altijd iets voor op je hoede moest zijn: achter die warmte zat een uitermate helder en gefocuste geest. En dat is, wat mij betreft, ook de essentie van de versterkers die hij produceert. Soms de kritiek dat hij een 'meme' van een buizenversterker creëert - er zit altijd een bepaalde gloed in het klankkarakter - daarachter zit echter altijd een lading autoriteit, detail en snelheid. De ontwerpen van Pass blinken allen uit door een geniale eenvoud hetgeen mogelijk is door berekenen, meten en begrijpen wat er precies gemeten wordt, en natuurlijk uitgebreid luisteren. Tel daarbij op een karakter dat nog weleens tegen de stroom in wil gaan, zodat het eindproduct op z'n minst interessant is. Zo zijn specificaties niets meer dan specificaties, vervormingscijfers weinigzeggend, en een onnodig complexe versterker juist dat: onnodig complex. In de woorden van Pass zelf: "I enjoy extracting really good sound from simple amplifiers".

INT-25

Begin dit jaar lanceerde Pass de INT-25. De kleinste, geïntegreerde versterker in het gamma. Alhoewel... klein... met 23 kilo hebben we te maken met een volwassen exemplaar. Zoals we van Pass gewend zijn, ontbreekt het de INT-25 niet aan koelvinnen. Met de eerder genoemde werktemperatuur die de 50 graden Celsius benadert, zitten ze er bepaald niet op om indruk te maken; met z'n pure

klasse A topografie is de INT-25 een heus kacheltje. Een ruim bemeten volumeknop, een eenvoudig display, een aan-uitknop, 3 input selectors, een mute knop en een lensje voor de afstandsbediening. Meer is er niet te vinden op het front. Achterop vinden we de luidsprekerterminals, AC-ingang en 3 RCA ingangen. That's it! Over een versterker zonder meer gesproken. Laat ik direct bekennen dat ik alleen al van deze minimalistische aanpak kon genieten. Maar de binnenkant is misschien wel interessanter. Te meer omdat Pass met de INT-25 weer echt tot de kern van de zaak lijkt te zijn gekomen. Niet dat de meer vermogen hebbende broeders daar ver vanaf waren gedreven, maar kijken we naar de INT-60 en INT-250 dan zien we klasse A-B schakelingen. Gaan we naar de eindversterkers die puur klasse A geschakeld zijn, dan zien we weer grote aantallen gain stages die tezamen voor het uitgangsvermogen zorgen.

De INT-25, met z'n 2x 25 Watt uitgangsvermogen komt weg met 3 stages per kanaal. Sowieso komen er met het relatief lage uitgangsvermogen meer voordelen kijken. De topografie kan een stuk eenvoudiger wat weer minder onderdelen in de signaalweg betekent.

De gain stages kunnen anders worden ingesteld; minder spanning voor een lager uitgangsvermogen resulteert in de mogelijkheid meer stroom op een FET te zetten, waarmee de schakeling zich dieper in klasse A kan nestelen. De stroomtoevoer naar de FET's loopt via een nieuw ontwikkeld circuit dat beter en sneller reageert op temperatuurverschillen zodat nog meer stabiliteit is gevonden.

De single-ended voortrap is een vereenvoudigde versie van die in de INT-60 en INT-250. Met slechts drie inputs wellicht voor sommigen wat beperkt qua aansluitmogelijkheden, maar gemiddeld moet dit voldoende zijn om de INT-25 het ronkende hart van de set te laten zijn. Waarmee de kern van Pass bereikt is: een zo eenvoudig mogelijk, goed controleerbaar circuit dat goed presteert en klinkt.

Muziek

Nelson Pass heeft het vaak over 'subjective qualities'. Hoewel dit op het eerste gezicht een nogal glijdende schaal van uiterst arbitraire zaken lijkt te zijn, ben ik persoonlijk wel van dit fenomeen gecharmeerd. 'Objective qualities' zijn natuurlijk de metingen, maar hoe vaak hebben wij componenten gehoord die overlopen van de meest geweldige cijfers, 'partpermillion distortion numbers' zoals Pass het bijvoorbeeld noemt, maar die in de praktijk toch wel het nodige missen. Hoe mooi zijn dan die subjective qualities, het uiteindelijke luisteren, waar je altijd een ja, een 'meh', dan wel een nee tegen kunt zeggen. Uiteindelijk gaat het om de persoonlijke voorkeuren, en die zijn behoorlijk subjectief.

De INT-25 gaat met het volgende omringd worden: als bron dient de Luxman DA-06 DAC aangestuurd met een Macbook SSD en Audirvana als speler. Luidsprekers, op verzoek van importeur More Music, zijn de Gauder Akustik Veskova MK. II CT Black Edition.

Luidsprekerkabels en interlinks zijn de Shunyata Research

Delta met als extra interlink de AudioQuest Wind. USB-kabels van AudioQuest met de Diamond en een merkloze die ik ooit ergens aantrof en ongemakkelijk goed bleek te functioneren. Stroomkabels komen van Pink Faun, Shunyata Delta NR en een zelfbouw op basis van Furutech FP-TCS31 kabel met FI-E50 en FI-50 afwerking.

Het spits wordt afgebeten door Moskus, bijna standaard, en dat gaat erg mooi. Nu is de opname qua plaatsing nu niet helemaal je van het, maar tonaal staat het er erg goed op. De INT-25 komt, na een uurtje opwarmen, met een prachtig timbre uit de verf. Een goed gecontroleerde contrabas, rijk klinkende piano en energieke percussie met mooi doortekend en genuanceerd hoog. Ik heb het vaker geschreven en ga het nu weer doen: het album Salmesykkel van dit jonge Noorse trio is een goede graadmeter qua tonaliteit.

Een wat minder optimistisch, maar wel prachtig, geluid komt van het Colin Vallon Trio dat met Goodbye nogal desolate beelden oproept. Die sfeer weet INT-25 dan ook fraai neer te zetten. Ik wil verder duiken in detail, betrokkenheid en podium en doe dat met het bejubelde album van Helena Basilova: A Fearfull Fairy Tale. Favoriet op dit album is voor mij de compositie en naamgever van de album uit de pen van Elena Firsova. Deze opname tilt de INT-25 echt naar een hoger niveau. Het timbre is prachtig, de detaillering precies goed en door alle gespeelde octaven valt in de weergave een enorme harmonie en balans op. Can Çakmur, een relatief jonge Turkse pianist (en belofte) laat een prachtige sonate nr. 7, D.568 van Schubert, gespeeld op een Kawai, horen. In deze opname is een behoorlijke afstand tussen uitvoerende en consumerende maar dat is geen bezwaar, het geeft de Kawai bijna etherische kwaliteiten en het beeld van een pianist 'op afstand' wordt proportioneel goed weergegeven.

Dit zien we ook weer bij het album van Postscript: Introductio. Een ruim beeld, instrumenten gescheiden maar altijd met elkaar en ruimte in contact. Ook nu valt het timbre op.

Mooi afgemeten, tonaal kloppend en zonder enige moeite zit ik weer in het kerkje waar dit album is opgenomen. Een leuke ervaring was het verzoek van mej. van Meersbergen. Die wilde nu toch wel eens een van haar favoriete album wat horen: French Playground op het Putomayo label. Franse kinderliedjes gezet op wat meer traditionele jazz. Bepaald geen productie die met aandacht is gemaakt, maar vooral spontaan is bedoeld. Kinderogen jokken niet, waarop ik kon opmaken dat ze het wel heel erg gaaf vond. Ikzelf zat overigens ook lekker mee te tappen met de voetjes. Ook met dit soort niemendalletjes weet de INT-25 prima raad en maakt er gewoon een beetje van. Het hoeft niet altijd serieus te zijn... Dat laatste natuurlijk zeer subjectief.

Conclusie

De hoge verwachting die ik van de INT-25 had zijn volledig waargemaakt. Hoewel ik bij het uitgangsvermogen en de gewenste luidspreker (4 Ohm, rendement waarschijnlijk ergens rond de 87dB) een kleine reservering voelde, wist de INT-25 dit prima aan te sturen. Qua bekabeling was een mix tussen Shunyata en Furutech niet de meest gedetailleerde, maar wel de mooiste. Ik denk dat je met een jacht naar te veel detail de INT-25 tekort kunt doen. In die zin dat tijdens de test daarmee een verlies van harmonie en timbre plaatsvond. En juist die twee zaken bleken de kersen op de taart. De prijs van 8.900 euro is zeker niet mals, maar hiermee kom je in bezit van een versterker die de nodige magie weet neer te zetten en waar je voor lange tijd iets speciaals aan zult hebben. Nu ga ik ter afsluiting weer een quote van Pass plaatsten... "I can make a good sounding low power amplifier with as little as a single FET and a light bulb. And I do." Better take the guy serious, voeg ik er maar even objectief aan toe.

Meer informatie op de website van de importeur
www.more-music.nl